

HANDLINGSPLAN LKFR

2019 – 2022

(Godkjent av LKFR 23/10-2018)

Fasader som det ikke er funnet rom for å utbedre i 4-årsperioden;
Undersbo kapell, Hedrum, Nanset og Tanum kirker.

Kirkeloven og Gravferdsloven forplikter kommunen

Med utgangspunkt i lovtekst gitt i Kirkeloven og Gravferdsloven, har Larvik kommune økonomiske forpliktelser overfor Larvik kirkelige fellesråd. LKFR finner det derfor hensiktsmessig innledningsvis å referere lovteksten vedrørende kommunens ansvar.

Kirkeloven § 15. Kommunens økonomiske ansvar.

Kommunen utreder følgende utgifter etter budsjettforslag fra kirkelig fellesråd:

- a) *Utgifter til bygging, drift og vedlikehold av kirker*
- b) *Utgifter til anlegg og drift av gravplasser*
- c) *Utgifter til stillinger for kirketjener, klokker og organist/kantor ved hver kirke, og til leder av kirkelig fellesråd*
- d) *Driftsutgifter for fellesråd og menighetsråd, herunder utgifter til administrasjon og kontorhold*
- e) *Utgifter til lokaler, utstyr og materiell til konfirmasjonsopplæring*
- f) *Utgifter til kontorhold for prester*

Fellesrådets budsjettforslag skal også omfatte utgifter til kirkelig undervisning, diakoni, kirkemusikk og andre kirkelige tiltak i soknene. Utgiftsdekningen skal gi grunnlag for at det i soknene kan holdes de gudstjenester biskopen forordner, at nødvendige kirkelige tjenester kan ytes, at arbeidsforholdene for de kirkelig tilsatte er tilfredsstillende og at menighetsråd og fellesråd har tilstrekkelig administrativ hjelp.

Gravferdsloven § 3. Kirkelig fellesråds og kommunens ansvar.

Kirkelig fellesråd har ansvaret for at gravplasser og bygninger på gravplasser forvaltes med orden og verdighet og i samsvar med gjeldende bestemmelser.

Utgifter til anlegg, drift og forvaltning av gravplasser utredes av kommunen etter budsjettforslag fra fellesrådet.

LKFR har de siste årene klart å holde seg innenfor sine økonomiske rammer ved forsiktig og ansvarlig bruk av midler og strikt budsjettoppfølging. Det legges vekt på streng budsjett- og økonomistyring, og størst mulig utnyttelse av tilgjengelige ressurser. Dette krever forutsigbarhet, og det forventes derfor at kommunal finansiering svarer opp forpliktelsene i lovtekst og i samsvar med budsjettforslag fra LKFR.

De største bekymringene rundt fellesrådets økonomi er knyttet til den enorme bygningsmassen. Fellesrådet har ansvaret for drift og vedlikehold av 17 kirkebygg, herunder 6 middelalderkirker, i tillegg til en rekke kapeller, driftsbygninger og menighetshus. Behovet er stort, og vokser som følge av at vedlikeholdet ikke klarer å holde tritt med forfallet. Det er også behov for en ekstra stilling til å ta ansvar for vedlikehold av kirkebyggene. LKFR forventer at kommunen viderefører de ekstra 5 mill. kr. til rehabilitering av kirkebygg, i økonomiplanen også for perioden 2020 - 2022.

I tillegg forventer LKFR at midlene til totalreovering av Undersbo kapell og gravplass bevilges. Total kostnadsramme er anslått til 35 mill. kr.

Vedlikeholdsbehovet for kirkene og andre bygg:

Det er fortsatt vanskelig å finne rom for vedlikehold av kirkebyggene innenfor den ordinære driftsrammen. Den årlige tilleggsbevilgningen på 1 mill. kr. dekker noe, men er på langt nær nok. Vi har behov for at det bevilges nok penger til å dekke en ekstra stilling til å ta ansvar for vedlikehold av kirkebyggene. LKFR har nå 17 kirkebygg i tillegg til en rekke bygg tilknyttet kirkene og menighetene, blant disse 6 middelalderkirker og flere verneverdige bygg. Bevilgningen er ikke økt som følge av sammenslåingen med Lardal.

I LKFRs handlingsplan for 2016-2019 var hovedfokus vedlikeholdsetterslepet på kirkebyggene. Det ble spesifisert et merbehov på totalt ca. 37,5 mill. kr. Kommunestyret bevilget 17,5 mill. kr. i planperioden – en årlig ekstrabevilgning på 5 mill. kr. Det er foreløpig ikke signalisert annet enn at bevilgningen opphører etter 2019, som vil medføre at en rekke helt nødvendig utbedringer ikke kan prioriteres, som fasaden på middelalderkirkene Hedrum og Tanum samt Nanset kirke. LKFR forventer at bevilgningen videreføres for at ikke behovet og kostnadene skal øke dramatisk.

Gravferdsvirksomheten:

Gravferdsplanen for hele nye Larvik kommune ble ferdigstilt i 2016. Den viste et behov innen gravferdsvirksomheten på totalt 19 mill. kr. i planperioden – her er det ikke tatt med nødvendig rehabilitering på Undersbo. Det haster nå med å komme i gang med utvidelse ved Kvelde kirke. Det mest påtrengende var å oppgradere Tjølling kirkegård. Dette arbeidet ferdigstilles i løpet av 2018. Som følge av at Lardal kommune hadde anlagt gravfelt for etniske minoriteter ved Svarstad kirke er det ikke lenger snarlig behov for å lage en løsning ved Torsrød som opprinnelig planlagt. Det er også åpnet for et mindre gravfelt for etniske minoriteter på Undersbo. Det vises til gravferdsmeldingen.

Kvelde: Det er få ledige graver igjen. I tillegg er gravene plassert så skjevt at flere av gravene er godt under minstemålet av hva som er lovlig å benytte. Prosjektet er vurdert til å komme på ca. 6 mill. kr. Dette er bevilget av kommunestyret i 2019 og 2020. Forprosjekt er i gang, men har stoppet opp da det viste seg dyrere enn anslått – bl.a. som følge av at det måtte utarbeides matjordplan.

Undersbo: Bygget er i en sørgelig forfatning, og det trengs en totalrenovering. Flisene på taket faller ned og det er muggdannelse i kjelleren som følge av at vann trenger inn. Det er også nødvendig med til dels store inngrep på gravplassen på Undersbo. Totalt kostnadsanslag er i størrelsesorden 35 mill. kr.

Oppsummering

Driftsbudsjett:

Vedlikeholdsmidler til de 17 kirkebyggene. Behovet er stort, og vokser som følge av at vedlikeholdet ikke klarer å holde tritt med forfallet. Det er også behov for en ekstra stilling til å ta ansvar for vedlikehold av kirkebyggene.

Investeringsbudsjett:

LKFR forventer at kommunen viderefører de ekstra 5 mill. kr. til rehabilitering av kirkebygg, i økonomiplanen også for perioden 2020 - 2022.

I tillegg forventer LKFR at midlene til totalrenovering av Undersbo kapell og gravplass bevilges. Total kostnadsramme er anslått til 35 mill. kr.

Investeringsbudsjett LKFR 2019-2022

Prosjekt- nummer	Objekt- nummer	Prosjektnavn	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2019 - 2022
000		KLP – egenkapital	150	150	150	150	600
010		Maskiner	500	500	500	500	2 000
090		Nytt orgel Tanum	2 000	-	-	-	2 000
118	4011	Kirkebygg, el. anlegg	350	950	1 900	1 900	5 100
118	4019	Kirkebygg, låsesystem	250	250	250	250	1 000
118	4030	Kirkebygg, drenering	200	200	200	200	800
118	4033	Middelalderkirke sydportal Tjølling	250				250
118	4034	Middelalderkirke fasade Tjølling	3 000				3 000
118	4037	Kirkebygg, ringeanlegg Hem og Styrvoll	250				250
118	4040	Middelalderkirke tak Hem	1 300				1 300
118	4041	Middelalderkirke tak Styrvoll	-	950			950
120	2100	Kartverk gravplasser	100	100	100	100	400
120	2105	Rehab grpl - Vann&strøm	100	100	100	100	400
121	2004	Utvidelse Kvelde	3 000	3 000			6 000
121	2007	Navnet Minnelund og felles gravminne	300	300	300	300	1 200
		Fasader kirkebygg, Hedrum, Tanum, Nanset.		5 000	5 000	5 000	15 000
		Undersbo	5 000	10 000	10 000	10 000	35 000
		Fra 2018 + mva					-
		Fra Lardal	(250)				(250)
		Utvidelse gravplasser	(3 000)	(3 000)	-	-	(6 000)
		Rehabilitering kirker	(5 000)	-	-	-	(5 000)
		Årlig fast overføring, redusert for mva	(3 500)	(3 500)	(3 500)	(3 500)	(14 000)
		Manglende finansiering	5 000	15 000	15 000	15 000	50 000

Årlig bevilgning på 3,5 mill. kr. forutsettes uendret. (0,5 mill. kr. årlig er øremerket gravplassene.)

KLP - egenkapital:

Hvert år innbetales et beløp for å dekke opp egenkapital i KLP i fht. pensjonsgrunnlaget.

Maskiner:

Det er satt av 0,5 mill. kr. pr. år i perioden for å opprettholde en maskinpark som skal bidra til at driften gjennomføres på en fornuftig måte.

Orgel Tanum:

Menigheten har samlet inn over 1,2 mill. kr. Benyttet til finansiering i 2018.

Orgel Hem:

Menigheten har samlet nesten 1 mill. kr. Benyttet til finansiering i 2018.

Renovering kirkebygg:

Det er lagt fokus på å få renoveret de elektriske anleggene i kirkene, samt å redusere energibehovet. Tjølling og Kvelde prosjekteres i perioden.

Det pågår et løpende prosjekt for å få et felles låsesystem for alle kirkene.

Det trengs drenering rundt flere av kirkene.

For å bedre HC-inngangen og å utnytte kapasiteten i Tjølling kirke ønskes det å få gjenåpnet sydportalen.

Jobben med å utbedre fasaden på Tjølling kirke fortsetter i 2019.

Lardal kommune bevilget penger til å finansiere nye ringeanlegg i Hem og Styrvoll kirker.

Takene på Hem og Styrvoll er planlagt skiftet i løpet av planperioden.

Fasadene på Hedrum, Tanum og Nanset kirker trenger å rehabiliteres - NBI ikke finansiert.

Kartverk gravplasser:

Kartene over kirkegårdene skal tilpasses den nye ISO-standarden.

Utvidelse Kvelde:

Forprosjekt er nesten gjennomført, men har stoppet som følge av mangel på finansiering. Utvidelsen er finansiert i 2019 og 2020.

Urnefelt og Navnet Minnelund

Ved flere av gravplassene skal rammegraver gjøres om til "Navnet minnelund" og "Felles gravminne" evt. gressfelt.

Undersbo

Bygget og gravplassen har behov for en grundig rehabilitering - NBI ikke finansiert.

